

A fenntartható fejlődés szemléletének beépülése a szakmákba és a szakképzésbe

A jövő szakembereit olyan készségekkel kell felvértezni, amelyek segítik az ökológiai változások pozitív alakulását, hogy fenntarthatóvá tudjuk tenni az innovációs folyamatokat, és meg tudjuk védeni a bolygónkat; és ebben a folyamatban a szakképzésnek kulcsfontosságú jelentősége van. A "zöld kompetenciákkal kiegészített szakmai követelmények az innováció alapvető támogatói lehetnek.

Az ausztriai Erasmus+ program Nemzeti Irodája (OeAD-GmbH — Agentur für Bildung und Internationalisierung), 2021. december 13-án rendezett egy nemzetközi konferenciát a fenntartható fejlődés és az oktatás kapcsolatáról. Konferencia címe: „Mit Berufsbildung den ökologischen Wandel mitgestalten. Blicke über den Tellerrand.” „Az ökológiai változások alakításának támogatása a szakképzéssel. A horizonton túlra tekintve”.

A fenntarthatóság támogatása a szakképzésben a 2021-2025 közötti időszakra vonatkozó [osnabrücki nyilatkozatban](#) kiemelt cselekvésként szerepel. A Nyilatkozat szerint a szakképzésben dolgozókat olyan készségekkel kell felvértezni, amelyek segítik az ökológiai változások pozitív alakulását. A CEDEFOP kutatóintézete hangsúlyozza a szakképzés jelentőségét mint az innováció alapvető támogatóját.

Az online konferencián megvitatták, hogy mit jelent a fenntarthatóság a szakképzésben, melyek a szakképzés és az üzleti élet kapcsolódási pontjai, a szakmunkástanulók különleges helyzete, valamint az ökológiai változásokhoz való lehetséges hozzájárulásuk. Bemutattak pilot projektek is, amelyeket a Német Szövetségi Szakképzési Intézet (BIBB) évek óta támogat Németországban. A projekt fókuszában az élelmiszeripari szakmák és az élelmiszer-kereskedelem áll a fenntarthatósághoz kapcsolódóan, valamint a program fontos része a vállalati képzésben résztvevő oktatók számára nyújtott továbbképzés is. Emellett bemutattak egy stájerországi központtal megvalósítandó, az Erasmus+ finanszírozási projekt, a GREENOVET (Skills for a Green Europe) keretében támogatandó szakmai kiválósági központot (Centres of Vocational Excellence - CoVE) is, amely az oktatás, a tudomány és az üzleti élet szoros együttműködésével elősegíti a zöld innováció magas színvonalú tanulási lehetőségeit.

A konferencián három nagyobb téma került terítékre egy-egy neves előadó előadásán keresztül.

Első téma: Milyen lehetőségekkel rendelkeznek a gyakornokok az ökológiai változások alakításában? Az előadó PHILIPP GONON, a Universität Zürichről. Előadásában konkrétan bemutatta, mit is jelent a „zöld kompetencia” meghatározása.

A zöld kompetencia olyan ismertek, képességek értékek és attitűdök, amelyek szükségesek a fenntartható és erőforráshatékony társadalomban való élethez, fejlődéshez és támogatáshoz. A zöld készségek olyan készségek, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a termékeket, szolgáltatásokat és a folyamatokat az éghajlatváltozáshoz, klímaváltozáshoz és a kapcsolódó környezetvédelmi követelményekhez és előírásokhoz igazítsák. (CEDEFOP 2012.)¹

---

¹ https://www.oecd.org/cfe/leed/Greener%20skills_Highlights%20WEB.pdf

1. ábra Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, Forrás: <https://www.aspeninstitute.org/wp-content/uploads/files/content/images/resolution.14-16.pdf>

A fenntartható fejlődés célkitűzései:

1.	nincsen szegénység	10.	egyenlőtlenségek csökkentése
2.	nincsen éhezés	11.	fenntartható városok és közösségek
3.	jó egészség és jóllét	12.	fenntartható fogyasztás és termelés
4.	minőségi oktatás	13.	klímavédelmi intézkedések
5.	nemek közötti egyenlőség	14.	vízben élő állatok megmentése
6.	tiszta víz és megfelelő higiénia	15.	vidéki élet
7.	megfizethető és tiszta energia	16.	béke és igazság
8.	tisztességes munka és gazdasági fejlődés	17.	együttműködés a célokért
9.	ipari és infrastrukturális fejlesztések		

Fenntartható fejlődésért tett eddigi lépések a szakképzés területén:

Az oktatók számára már elkészült egy kézikönyv az ökológiai felelősségről, a gazdasági teljesítőképességről és a társadalmi szolidaritásról. Németországban 2020 tavaszán a képzési és kimeneti követelményeket valamennyi szakmára vonatkozó minimumkövetelményként aktualizálták, melyben helyet kaptak a fenntartható fejlődés kompetenciái. A jövőben a digitalizáció és a fenntarthatóság területére vonatkozó kompetenciákat minden szakképzésben oktatni fogják. A német Szakképzési Hivatal, a BIBB által támogatott projekt, a „Zöld

kompetenciák minden szakmunkástanuló számára” fog megvalósulni. Svájcban valamennyi tantervbe és valamennyi szakmába beépítették a fenntartható kompetenciákat már a megelőző években. 230 képzési és kimeneti követelményben vannak olyan témák, mint a megújuló anyagok és energiák, energiahatékonyság és -tárolás, vízgazdálkodás hatékonysága, a hulladékok megszüntetése. Ausztriában a „*zöld készségek a zöld munkahelyekért*” célok szerint 172 szakképesítés és továbbképzés elemzése történt meg.

Második téma: Szakképzés a fenntartható fejlődésért – a németországi kísérleti kutatás eredményei. A „*Szakképzés a fenntartható fejlődésért*” programnak (BIBB, DE) a programvezetője MORITZ ANSMANN.

A fenntarthatósági kompetenciák leírásának módszertani modellje az élelmiszerkereskedelem és élelmiszeripar esetében				
A fenntartható cselekvési kompetencia, mint készség				
Kompetenciadimenziók/ területek		Megfelelően fenntartható kereskedelem	Felelős társadalmi magatartás	Értéket és identitást teremtő kereskedelem
Kereskedelmi területek				
Munkakörhöz kapcsolódó munkafolyamatok	Nyersanyag beszerzés, ellátás	Igény szerint válassza ki és biztosítsa az alapanyagokat	A munkakörülmények, a termelési feltételek és az ellátási láncok értékelése	A „termőföldtől az asztalig” gondolat
	Feldolgozás, tárolás és csomagolás	Finomítsa az alapanyagokat és optimalizálja saját munkafolyamatait	Erőforrás- és klímatudatos termelés	Hozzájárulás a fenntartható fejlődéshez az élelmiszertermelés révén
	Termékfejlesztés és marketing	Fenntartható termékjellemzők megerősítése	A fenntartható étkezési szokások támogatása	Hagyományok megőrzése és trendek kialakítása
Üzemvitel - szervezés		A fenntarthatóság beépítése az üzleti modellbe	A munkavállalók szociális és egészségügyi problémáinak képviselése	A szakmai fejlődés lehetőségeinek kihasználása
Gazdaságpolitika		A vállalatok, mint a fenntarthatóság szereplői szerepének megértése	A fenntarthatóság szabályozási elképzelésének támogatása	A fenntartható életmód kifejezése az élelmiszerekkel

2. ábra A fenntartható fejlődés modellje a német élelmiszerkereskedelmi és élelmiszeripari szakmák területein.

Modellvizsgálati kutatás tanulságai:

- Nem csak a "zöld szakmák", hanem minden szakma lehet fenntarthatóbb!
- A fenntarthatóságot nem lehet "ráerőltetni" a szakmákra, hanem inkább belülről kell hogy kifejlődjön.
- Szakoktatók a „szakképzés a fenntartható fejlődésért” képzésben kvalifikálják magukat.
- Megaproblémák helyett realiztikus lehetséges cselekvési irányokat kell kialakítani.
- A fenntarthatóság muszáj, hogy kézzelfoghatóvá váljon!
- A szervezeteknek is fenntarthatónak kell lenni.

Harmadik téma: Zöld innováció a szakképzésben és a gazdaságban a regionális kompetencia-ökoszisztémák az Erasmus+ GREENOVET projekt példáján keresztül. Előadók: THOMAS NAROWETZ és LUKAS ZLATTINGER, Gazdasági Kamara, Stájerország.

Az ERASMUS+ pályázat adta lehetőségeket kihasználva 4 ország 18 szereplővel (cégek és oktatási intézmények együtt) hozott létre nemzetközi együttműködés keretében egy GREENOVET elnevezésű projektet a szakképzési kiválósági központok megalakítására. A partnervárosok és -országok: Stájerország (Ausztria); Vaasa (Finnország); Leiria (Portugália); Skopje (Észak-Makedónia).

A projekt céljai:

- Négy teljesen működőképes és egymással összekapcsolt CoVE (Szakmai Kiválósági Központ) létrehozása a zöld innováció területén a helyi innovációs és készségfejlesztési ökoszisztémákba ágyazva.
- Lehetővé kell tenni, hogy a zöldtechnológiai projekteket a közép- és felsőfokú szakképzésben részt vevő gyakornokok képzési szolgáltatói közösen valósítsák meg egymással összekapcsolt szakképzési foratókönyvekben.
- Az ágazat hálózatba szervezése az EQF 4-8. szintű szakképzési szolgáltatókkal.
- Az innovatív oktatási módszerek és oktatási trendek kialakítása és megerősítése a szakképzésben a CoVE-k révén.
- A zöld innováció lehetőségeinek megismertetése a szélesebb európai közönséggel.
- A továbbképzésben részt vevők foglalkoztathatóságának és vállalkozói készségének előmozdítása, valamint a munkaerőpiacra való megfelelő felkészítése.
- A szakoktatók technikai, pedagógiai és didaktikai készségeinek fejlesztése a változó környezeti, társadalmi és gazdasági kihívásoknak megfelelően.

A projekt szakterületei nagyon széleskörűek: digitális technológia, energetika, élelmiszeripar, autógyártás, hulladékkezelés, vízkezelés és egészségügytermék-gyártás. Az együttműködés 2020-ban kezdődött és 2024 végén fog véget érni. Az aktuális eredményekről a projekt honlapja nyújt majd tájékozási lehetőséget: <https://www.greenovet.eu/>. A résztvevők ajánlották még a fenntartható fejlődés területén egy másik kitűnő projektet is: <https://www.opeduca.eu/>.

A konferencia képet adott arról, hogy a szervezők a német nyelvű országok mintájára felvázolták a szakképzésben nagyon fontos területeket, melyek a jövő fejlesztéseiben mindenképpen helyet kell, hogy kapjanak.

Szerző: Palencsárné Kasza Marianna; szakképzési és felnőttképzési szakértő, a National VET Team tagja